

PROJECTE D'EDUCACIÓ AFECTIVOSEXUAL INTEGRAL

INFANTS FELIÇOS, ALUMNES QUE APRENEN

PRESENTACIÓ

**L'EDUCACIÓ SEXUAL FORMA PART DE LA VIDA, ÉS INEVITABLE.
ÉS NECESSÀRIA,
ÉS UN DRET UNIVERSAL.**

La UNESCO defineix l'educació sexual integral (ESI) com "un procés d'ensenyament aprenentatge basat en plans d'estudis que versa sobre els aspectes cognitius, psicològics, físics i socials de la sexualitat".

El seu objectiu principal és "dotar els infants i joves de coneixements basats en dades empíriques, habilitats, actituds i valors que els empoderaran per gaudir de salut, benestar i dignitat; establir relacions socials i sexuals basades en el respecte; analitzar com les seves decisions afecten el propi benestar i el d'altres persones, i comprendre com poden protegir els seus drets al llarg de la seva vida i vetllar per aquests drets."

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) defineix la sexualitat com "un aspecte central de l'ésser humà al llarg de la seva vida que engloba el sexe, la identitat i els rols de gènere, l'orientació sexual, l'erotisme, el plaer, la intimitat i la reproducció."

PRESENTACIÓ

L'OMS concep la sexualitat no només com un mitjà de reproducció per a les societats, sinó com un aspecte molt més important que es troba present al llarg de tota la vida i que constitueix una font de gaudi i de connexió per a les persones. Considera que l'educació sexual integral ofereix als infants i joves informació precisa i apropiada a cada edat sobre la sexualitat i la salut sexual reproductiva, que és fonamental per a la seva salut i supervivència.

Per a l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura l'educació és una prioritat perquè és un dret humà essencial i és la base per consolidar la pau i impulsar el desenvolupament sostenible.

Amb el Projecte d'Educació Afectivosexual Integral de l'escola es pretén establir l'educació sexual integral com una part essencial de l'educació cap a una vida plena, centralitzant el benestar i la sobirania corporal, i així desenvolupar el vector transversal de la perspectiva de gènere i la coeducació en les unitats didàctiques, projectes i activitats que es realitzen al centre educatiu, tal i com ens indica el Decret 175/2022 d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica:

La incorporació de la coeducació, en tant que principi rector del sistema educatiu i criteri orientador de l'organització pedagògica dels centres, a tots els nivells i modalitats, és cabdal per afavorir el desenvolupament de les persones al marge dels estereotips i rols en funció del sexe, l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere.

PRESENTACIÓ

D'aquesta manera, al currículum dissenyat amb perspectiva de gènere es procura assolir els següents objectius generals:

- Fer efectiva l'educació integral de les persones.
- Trencar amb els estereotips de gènere i l'assignació de rols en funció del sexe i el gènere.
- Superar les desigualtats i discriminacions i erradicar la violència.

Per aconseguir aquests objectius generals, s'han tingut en compte els següents aspectes:

- Definir el projecte en funció de les necessitats de l'alumnat en cada etapa educativa.
- Amb una clara orientació cap a l'acompliment:
- Dels estàndards internacionals establerts per la UNESCO i la Quarta Conferència Mundial sobre la Dona de Beijing.
- Les directrius que sorgeixen de l'evidència científica.

Així mateix, els sabers específics i concrets s'han organitzat de manera progressiva i adequada a cada etapa a través dels continguts, estructurats per eixos temàtics, adaptats a l'evolució curricular i s'ha inclòs l'enfocament a tenir en compte.

1. COM SORGEIX LA NECESSITAT

L'escola es troba en procés de canvi, caminem en la línia d'**escola viva i activa**.

El curs 21-22 ens vam adonar que era el moment d'iniciar el nostre claustre en la reflexió sobre l'educació afectivosexual integral.

Ens vam adonar que el camí cap a l'escola viva i activa, no suposa només canvis pel que fa a la metodologia amb la que acompanyem els infants en l'aprenentatge de les diferents àrees, sinó que ha de suposar un **acompanyament respectuós** cap a l'infant des d'un punt de vista molt més global i integral.

El curs 20-21 ens vam formar en l'**acompanyament emocional** respectuós cap a l'infant. Vam tenir clar que cal completar la visió, acompanyament i cura de l'infant amb la seva **educació afectivosexual integral**.

Havíem tingut algunes pinzellades d'aquest tema en la formació que vam fer en educació viva i activa (curs 18-19). Allí ens vam començar a conscienciar de la importància d'aquest tema, i també vam sentir la responsabilitat de fer-ho per prevenir qualsevol situació d'abús.

1. COM SORGEIX LA NECESSITAT

1.1 Contextualització del moment institucional

L'escola es troba en **fase d'elaboració de diferents documents** que formen part del Projecte Educatiu i que esdevenen línia de centre.

Estem en plena fase d'elaboració d'aquests documents perquè l'escola es troba en fase de canvi metodològic i d'implantació d'aquest canvi. En aquesta fase són constants la presa de decisions, l'establiment d'acords i l'elaboració de diferents documents. Per això prenen sentit elaborar el present document com el nostre projecte d'educació afectivosexual integral.

Per un altre costat, el decret de nou currículum de setembre de 2022 estableix la **perspectiva de gènere** com un dels sis vectors transversals que s'han de tenir presents i han d'articular totes i cadascuna de les decisions relatives al desplegament del currículum.

D'aquesta manera la llei ordena la implantació d'una educació afectiva i sexual que afavoreixi la construcció de la sexualitat positiva, saludable que respecti la diversitat i que eviti tot tipus de prejudicis per raó d'orientació sexual i afectiva.

El desenvolupament de l'afectivitat enriqueix a les persones a relacionar-se de manera sana.

1. MARC TEÒRIC I CONTEXT INSTITUCIONAL

2.1. Marc Conceptual

Els Drets Sexuals es fonamenten en els Drets Humans Universals que ja estan reconeguts als instruments internacionals i regionals sobre drets humans, a les constitucions i lleis nacionals, als principis i estàndards de drets humans, així com al coneixement científic relacionat amb la sexualitat humana i la salut sexual.

Des de la Generalitat de Catalunya (Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica) s'incorpora com a principi rector la perspectiva de gènere al sistema educatiu a tots els nivells i modalitats, i es considera cabdal per afavorir el desenvolupament de les persones al marge dels estereotips i rols en funció del sexe, l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere. S'emmarca també dintre de l'Estratègia Nacional de Drets Sexuals i Reproductius de la Generalitat de Catalunya, i pretén garantir aquests drets per a totes les persones; començant per l'àmbit educatiu.

Des de l'Agència de Salut pública de Catalunya (ASPCAT), es promou una salut sexual que permeti viure la sexualitat de manera integral, autònoma, igualitària, satisfactòria i respectuosa, amb la garantia dels drets sexuals i reproductius.

1. MARC TEÒRIC I CONTEXT INSTITUCIONAL

Segons la mateixa, “la sexualitat és un aspecte central de l'ésser humà, que ens acompanya al llarg de tota la vida, des de que naixem fins que ens morim, i s'expressa tant en l'àmbit dels sentiments i les emocions com en el del comportament, i que inclou sexe, gènere, identitats i rols, orientació sexual, erotisme, plaer, intimitat i reproducció.” És per això, conclou, que **la sexualitat s'ha de viure positivament i se situa com un element rellevant en la valoració de la qualitat de vida de les persones i que contribueix a generar una vivència de benestar, personal i relacional.**

Als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS - 3 Salut i benestar i ODS 5 - Igualtat de gènere) també s'inclou com a meta a aconseguir, el garantir l'accés universal als serveis de salut sexual i reproductiva i l'atenció de la salut sexual i reproductiva de les dones, així com assegurar l'accés universal a mètodes moderns, segurs, eficaços, assequibles i acceptables de planificació de la família.

2. MARC TEÒRIC I CONTEXT INSTITUCIONAL

2.2. Marc Legal Internacional i Nacional

2.2.1 Marc Legal Internacional

2. MARC TEÒRIC I CONTEXT INSTITUCIONAL

2.2.2 Marc Legal Nacional

LEGISLACIÓ NACIONAL

Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista. Comunitat Autònoma de Catalunya «DOGC» núm. 5123, del 08 de maig de 2008 «BOE» núm. 131, del 30 de maig de 2008.

Modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista.

LLEI 12/2009, del 10 de juliol, d'educació.

Llei 14/2010 Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

"Drets Sexuals Universals",
Organització Mundial de la Salut
(OMS: 2010)

Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs.

LLEI 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.

DECRET 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de Garantía Integral de la Libertad Sexual (Coneguda com la Ley del Solo el sí es sí).

2. MARC TEÒRIC I CONTEXT INSTITUCIONAL

2.2.3 PROTOCOLS I REGLAMENTACIONS ESCOLARS I DEL DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ

- Actualment les escoles estan en fase d'adaptació **al nou currículum desplegat el 2022**. En aquest document s'estableix la perspectiva de gènere com un element clau i transversal que ha de guiar el dia a dia l'escola.
- El Departament d'Educació ha elaborat el Protocol d'actuació davant de qualsevol tipus de violència en l'àmbit educatiu, amb l'objectiu de dotar els centres educatius d'eines per a la prevenció, detecció i intervenció davant situacions de violència a l'àmbit educatiu que afecten l'alumnat.

Protocol d'actuació davant de qualsevol tipus de violència en l'àmbit educatiu.

- El Departament estableix **Documents per a l'organització i la gestió dels centres Organització del centre** al començament de cada curs escolar. En aquest document d'organització del centre no es fa referència al tema que ens ocupa.
- El Departament d'Educació ha establert un **Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront a l'assetjament escolar a persones LGTBI**.

2. MARC TEÒRIC I CONTEXT INSTITUCIONAL

- **Llei Trans** a Catalunya.
- El curs 2019-2020 el Departament d'Educació inicia el Programa **COEDUCA'T**, per ajudar els centres educatius a potenciar i visibilitzar la perspectiva de gènere, la coeducació i l'educació afectivosexual.
- **Protocol** de prevenció, detecció i intervenció davant l'**assetjament** i el ciberassetjament entre iguals.
- **Protocol** de prevenció, detecció i intervenció davant la **violència masclista** entre l'alumnat.

3. METODOLOGIA D'ELABORACIÓ DEL PROJECTE

3.1. Diagnòstic de problemes

El diagnòstic de problemes i establiment de prioritats de treball l'hem dut a terme a partir de:

- Formació inicial impartida a tot el claustre i inquietuds que van sorgir.
- Reunions de la comissió de gènere amb l'assessora.
- Reunions de les mestres de la comissió de gènere.

3.2 Reunions d'equip

Al llarg del curs 22-23 els mestres de la comissió de gènere, que són l'equip que elabora el present document ens hem reunit mensualment o quinzenalment. Sis d'aquestes reunions han estat sessions amb l'acompanyament de la formadora del nostre assessorament.

3.3 Observació d'espais

A l'escola es va acordar com a norma, no quedar-se a soles cap adult amb l'alumnat de manera individual i amb la porta tancada. Aquesta norma és una mesura de cura cap a l'infant i l'adult, per tal que no es puguin donar situacions perjudicials per uns i els altres.

3. METODOLOGIA D'ELABORACIÓ DEL PROJECTE

Lavabos

A la Comunitat de Grans, els tres lavabos tenen pestell per tal de preservar la intimitat que l'alumnat a les edats compreses entre els 9 i els 12 anys necessiten.

Per tal de garantir les necessitats individuals, dels tres lavabos existents, n'hi ha un exclusiu per infants amb vulva, un exclusiu per infants amb penis i un altre mixte.

Aules

Les aules del centre són grans i diàfanes, permeten tenir en compte diferents necessitats dels infants per tal de treballar aspectes concrets que puguin sorgir sobre ESI, sobretot amb les edats més primerenques (Educació Infantil i 1r i 2n de primària).

Patis

Pendent d'observació i anàlisi PATIS - Comissió de gènere (Curs 2025 - 2026)

3. METODOLOGIA D'ELABORACIÓ DEL PROJECTE

3.1.4 Priorització d'eixos de treball

Hem plantejat la nostra proposta en funció de quatre grans eixos de treball:

- Acompanyament en la descoberta i autoconeixement del cos.
- Afectivitat i plaer.
- Perspectiva de gènere.
- Prevenció de violències.

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

Característiques generals relacionades amb la sexualitat a l'etapa de 3-5 anys

- Reconeixement de les funcions i les cures de cada part del cos.
- Integració del cos com un "tot" des de la vivència de la pròpia percepció.
- Exploració del propi cos i reconeixement de les diferències anatòmiques.
- Es reforça l'aprenentatge de les expressions de gènere esperades.
- Són naturals els jocs sexuals amb altres infants, sempre entre iguals.
- Joc i sexualitat: Promoure la intimitat com espai per l'exploració del propi cos, sol·licitar consentiment, que en qualsevol moment es pot retirar. No introduir coses en els cossos, ni en el propi o dels altres infants.
- Es produeix una segona socialització, troben altres maneres de relacionar-se, altres models familiars i també altres relacions dins del sistema educatiu.
- S'estableixen els propis límits i s'aprèn a dir que no.

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

ETAPA EVOLUTIVA 3-5 ANYS	
Eix Temàtic	Continguts a treballar
<p>Eix 1</p> <p>Acompanyament en la descoberta i autoconeixement del cos:</p> <ul style="list-style-type: none">• Consciència i imatge corporal.• Anatomia i fisiologia.• Canvis al llarg de la vida.	<ul style="list-style-type: none">• Promoure el coneixement i respecte pel cos (propri i dels altres).• Afavorir la presa de consciència i imatge corporals.• Promoure l'expressió lliure del cos i explorar la percepció dels cossos de les altres persones.• Treballar el sentir-se bé amb el propi cos, acceptant que cada cos és únic i divers.• Reconèixer que sentir curiositat sobre el propi cos és habitual i natural. Normalitzar-ho, incloent l'exploració de la genitalitat i la seva diversitat.• Conèixer totes les parts del cos i les seves funcions, diferents cossos i diferents genitals.• Conèixer i/o descobrir com es fan els nadons.• Promoure la importància de la higiene corporal, incloent genitals.• Reconèixer la diversitat de cossos i afavorir l'aspecte positiu que hi comporta.• Introduir el cicle menstrual (des de la vessant de la sang com quelcom positiu, que no fa mal). Forma part del cicle de la vida. *• Entendre que créixer i fer-se gran, implica canvis físics i emocionals. <p> Registre biblioteca gènere</p>

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

ETAPA EVOLUTIVA 3-5 ANYS	
Eix Temàtic	Continguts a treballar
<p>Eix 2</p> <p>Afectivitat i plaer:</p> <ul style="list-style-type: none">• Plaer, sensacions i benestar.• Relacions interpersonals.• Desig i consentiment.	<ul style="list-style-type: none">• La sexualitat és plaer, és una de les expressions de la naturalesa humana per la que no es necessita més que la pròpia persona per experimentar-lo.• Fomentar l'escolta del cos, les sensacions, el benestar, els estímuls agradables i desagradables per treballar el plaer.• Identificar el cervell com a actor principal en la gestió emocional comunicativa de les persones, perquè ens informa del que ens resulta agradable i del que no.• Potenciar el desenvolupament de relacions sanes amb els altres.• Promoure i ensenyar l'actitud "el meu cos em pertany a mi, els altres cossos a les altres persones.• Aprendre a expressar la sexualitat amb un llenguatge apropiat, no ofensiu.• Abordar la masturbació en la primera infància com un exercici. d'autoconeixement i exploració de goig i plaer en el contacte amb el propi cos.• Treballar l'expressió de les pròpies necessitats i desitjos.• Ensenyar a diferenciar els "secrets bons dels dolents"/ "regals bons dels dolents".• Identificar les necessitats de privacitat i intimitat en relació al propi cos i el dels altres.• Conèixer el dret al propi cos en relació a decidir qui pot tocar-lo, on i de quina manera. Així com respectar el dels altres.• Fomentar la diversitat com aspecte positiu de les relacions interpersonals.

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

ETAPA EVOLUTIVA 3-5 ANYS

Eix Temàtic

Continguts a treballar

Eix 3

Perspectiva de gènere i interseccionalitat.

- Exploració i reconeixement dels diferents tipus de cossos i d'òrgans sexuals interns i externs.
- Acompanyar des del respecte i amb treball emocional, les decisions personals i conscients dels infants respecte l'assignació de la identitat sexual i de gènere.
- Fomentar la superació de les desigualtats i deconstruir la imatge de gènere, ètnia, diversitat funcional i/o procedència Nota 1
- Treballar les feminitats i les masculinitats Nota 2
- Procurar l'observació per identificar diferències sexuals que afectin el comportament i les relacions entre iguals (Nota 3).
- Identificar les emocions que generen aquestes diferències i si es tradueixen en desigualtats

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

ETAPA EVOLUTIVA 3-5 ANYS	
Eix Temàtic	Continguts a treballar
<p>Eix 4</p> <p>Prevenició de violències:</p> <ul style="list-style-type: none">• Abús sexual infantil.• Abús diversitat funcional (S.de Down, TEA, Cognitives, sensibles).• Violència - assetjament per raons de gènere.	<ul style="list-style-type: none">• Incentivar les situacions de benestar personal treballant la negativa davant les situacions de malestar.• Promoure el dret al propi cos, facilitant eines per impedir la invasió a la intimitat personal i cap els altres.• Capacitat d'expressar el que agrada, el que no agrada i no tenir por a dir sí, o dir no.• Treballar la capacitat de negoció davant d'imposicions o coaccions d'un contacte vers al propi cos.

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

Característiques generals relacionades amb la sexualitat a l'etapa de 6-9 anys

- Importància creixent dels iguals.
- Apareixen els jocs amb normes i jocs on competeixen i exploren el seu potencial.
- Identificació cada vegada més gran sobre les coses que se li donen bé a un mateix (amb el cos, l'intel·lectual, les relacions, etc.). Cada vegada hi ha més estabilitat de la identitat i pertinença (sense que sigui definitiva).
- S'organitzen els dics morals: vergonya, culpa, pudor...
- Aquestes dues coses anteriors fan que sigui possible a nivell cognitiu que es racionalitzi el model de jerarquies que s'han anat aprenent durant la socialització.
- Es comença a actuar amb els models familiars en jocs simbòlics.
- Passen de l'exploració endogàmica a l'exogàmica.
- Cada vegada entenen més les normes socials i es poden anar introduint els drets sexuals i reproductius.

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

ETAPA EVOLUTIVA 6-9 ANYS

Eix Temàtic

Continguts a treballar

Eix 1

Acompanyament en la descoberta i autoconeixement del cos:

- Consciència i imatge corporal.
- Anatomia i fisiologia.
- Canvis al llarg de la vida.

- Comprendre que cada cos és únic i que hi ha variacions de mida, forma, funcions i característiques.
- Observar i acollir les curiositats, les necessitats, oportunitats, possibles malestars i que deriven de la diversitat de cossos, sexes i gèneres.
- Debatre el perquè dels múltiples noms als genitals.
- Promoure la cura del cos i el benestar.
- Explorar des de la vivència els canvis en el propi cos, els tempos i diferències a dins del grup, des de la diversitat de cossos i cossos diversos.
- Analitzar críticament la importància de la imatge corporal del cos en societat i la seva relació amb la salut, l'autoconcepte i el benestar.
- Conèixer les parts del cos, la salut sexual i la reproducció i els canvis en els genitals i el seu desenvolupament.
- Conèixer i/o descobrir com es fan els nadons.
- Introduir el cicle menstrual: coneixement de les fases i comprensió del seu funcionament.
- Definir els canvis al llarg de la vida.
- Conèixer els principals canvis físics i emocionals.

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

ETAPA EVOLUTIVA 6-9 ANYS	
Eix Temàtic	Continguts a treballar
<p>Eix 2</p> <p>Afectivitat i plaer:</p> <ul style="list-style-type: none">• Plaer, sensacions i benestar.• Relacions interpersonals.• Desig i consentiment.	<ul style="list-style-type: none">• Comprendre que la sexualitat és plaer, és una de les expressions de la naturalesa humana per la que no es necessita més que la pròpia persona per experimentar-lo.• Mantenir les relacions que ens ofereixen benestar. Aprofundir en les emocions i l'autoconeixement i treballar la comunicació des de l'assertivitat.• Identificar i respondre l'assetjament, la discriminació i l'estigmatització cap a una mateixa i cap al grup.• Reconèixer manifestacions de plaer i identificar si venen de gust o no. Parlar de plaer en el propi cos.• Normalitzar la curiositat al propi cos i la voluntat d'auto-conèixer-lo. Desestigmatitzar la masturbació.

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

ETAPA EVOLUTIVA 6-9 ANYS	
Eix Temàtic	Continguts a treballar
Eix 3 Perspectiva de gènere i interseccionalitat	<ul style="list-style-type: none">• Fomentar la superació de les desigualtats i erradicar els comportaments violents masclistes i/o de gènere.• Entendre que la desigualtat de gènere és violència masclista i que genera injustícies i discriminacions.• Fomentar la superació de les desigualtats, identificar els rols de gènere i desconstruir la imatge de gènere (Nota 1).• Treballar la resolució de conflictes derivats de les diferències de gènere (Nota 2).• Escoltar i identificar els malestars que poden sorgir de la no acceptació dels mandats de gènere (en els jocs, les actituds...) i els mandats associats a l'expressió de gènere (vestuari, gustos, parla...).• Abraçar la diversitat de gènere i identitats sexuals naturalitzant-la.

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

ETAPA EVOLUTIVA 6-9 ANYS	
Eix Temàtic	Continguts a treballar
Eix 4 Prevenió de violències: <ul style="list-style-type: none">• Abús sexual infantil.• Abús diversitat funcional (S.de Down, TEA, Cognitives, sensibles)• Violència - assetjament per raons de gènere.	<ul style="list-style-type: none">• Identificar i veure diferents tipus de comunicació, treballar la importància del llenguatge corporal.• Diferenciar entre comunicació assertiva i no assertiva i els beneficis que ens aporta en relacions saludables.• Aprendre a expressar desitjos, necessitats i límits personals i comprendre els dels altres.• Aprendre com demanar ajuda i rebre una demanda d'ajuda.• Identificar les situacions de risc i conèixer el model dels tres passos: dir NO, fugir i parlar amb algú de confiança.

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

Característiques generals relacionades amb la sexualitat a l'etapa de 9-12 anys

- Clara exploració del món “amb” altres.
- S'exterioritzen amb força les identifications i expressions de gènere i el pes de la policia del gènere com amenaça.
- S'emfatitza la tensió per definir la identitat o experiència de gènere i l'orientació del desig.
- El desig del saber i descobrir el món és intel·lectual i corporal.
- Apareix la mirada de les altres persones com a font gairebé principal d'informació per l'autovaloració, pel que comencen a treballar més profundament la construcció del sistema sexe-gènere de cada cultura, incloent els judicis i expectatives (sobre tot d'imatge per dones cis i el rendiment pels homes cis).
- Pensament abstracte i complexe.
- Comencen a qüestionar-se la idea del món que tenen les seves famílies.
- Canvis corporals importants: menarquia i espermarquia, desenvolupament dels caràcters sexuals secundaris (molts d'ells ja donats a l'etapa anterior).

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

ETAPA EVOLUTIVA 9-12 ANYS

Eix Temàtic	Continguts a treballar
<p>Eix 1</p> <p>Acompanyament en la descoberta i autoconeixement del cos:</p> <ul style="list-style-type: none">• Consciència i imatge corporal.• Anatomia i fisiologia.• Canvis al llarg de la vida.	<ul style="list-style-type: none">• Analitzar les representacions dels cossos en societat, identificar l'encarnació de la realitat social sobre el cos en la construcció de la identitat individual i col·lectiva.• Analitzar críticament la importància de la imatge corporal del cos en societat i la seva relació amb la salut, l'autoconcepte i el benestar.• Aprofundir en la vivència dels canvis corporals, les vergonyes, pudors, pors, malestars i mites que se'n deriven i les reaccions que generen a l'entorn.• Identificar la desigualtat i la discriminació en la visibilitat de cossos racialitzats i la seva connotació així com la invisibilitat dels cossos amb diversitat funcional.• Explorar la interacció i comunicació a través dels cossos i la sexualitat, la relació amb el propi cos i amb el cos de les altres persones.• Comprendre que cada cos és únic i que hi ha variacions de mida, forma, funcions i característiques.• Analitzar la variabilitat dels canons de bellesa i estètica segons l'època històrica i la cultura, reflexionar críticament sobre la diversitat corporal i sobre la construcció del desig.

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

ETAPA EVOLUTIVA 9-12 ANYS	
Eix Temàtic	Continguts a treballar
Eix 1 Acompanyament en la descoberta i autoconeixement del cos: <ul style="list-style-type: none">• Consciència i imatge corporal.• Anatomia i fisiologia.• Canvis al llarg de la vida.	<ul style="list-style-type: none">• Introduir les funcions clau del cos que contribueixen a la reproducció (cicle menstrual, producció d'esperma i ejaculació del semen), la menarquia i l'espermarquia a través de l'exploració fisiològica de la genitalitat (erecció, dilatació, lubricació...) i de l'excitació i el plaer en les reaccions del cos.• Conèixer i/o descobrir com es fan els nadons.• Explorar la varietat de respostes físiques durant la pubertat (ereccions i somnis humits) i normalitzar-les.• Descriure i reconèixer el paper que tenen les hormones en el creixement, desenvolupament i regulació dels òrgans reproductius i de les funcions sexuals.• Analitzar la invisibilitat i el tabú social de la menstruació, visibilitzar com la desigualtat de gènere pot contribuir a la visió negativa de la menstruació i treballar per revertir-ho.

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

ETAPA EVOLUTIVA 9-12 ANYS

Eix Temàtic

Continguts a treballar

Eix 2

Afectivitat i plaer:

- Plaer, sensacions i benestar.
- Relacions interpersonals.
- Desig i consentiment.

- La sexualitat és plaer, és una de les expressions de la naturalesa humana per la que no es necessita més que la pròpia persona per experimentar-lo.
- Entendre que els sentiments, les fantasies i els desitjos sexuals són naturals, canvians i passen al llarg de la vida.
- Entendre la vinculació de la masturbació amb l'imaginari i l'espai íntim.
- Treballar críticament i amb perspectiva interseccional els mites sobre la sexualitat contrastant informació veraç.
- Introduir a les converses els primers amors, les primeres relacions de parella i que s'haurien de donar des de la igualtat.
- Abordar la qüestió dels imaginaris sexuals, les pornografies alternatives i les que es poden trobar a les xarxes socials i internet, i fer crítica en clau de gènere com a aprenentatge de les relacions sexuals.
- Les relacions de parella des d'una perspectiva de diversitat. Hi ha molts tipus diferents de nuclis/ unitats familiars o nuclis/unitats de convivència, de vincles socioafectius, fugir de l'heteronorma.

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

ETAPA EVOLUTIVA 9-12 ANYS	
Eix Temàtic	Continguts a treballar
Eix 3 Perspectiva de gènere.	<ul style="list-style-type: none">• Reflexionar sobre la pròpia experiència relacionant-la amb la resta del grup i amb la societat en general, sobre la construcció social dels rols de gènere.• Reconèixer la diversitat en les expressions de gènere.• Qüestionar la normativitat de la heteronorma i reflexionar entorn el concepte de "normalitat".• Analitzar els rols de poder en relacions sexoafectives (també en relacions no heteronormatives), i abordar les violències masclistes que se'n poden derivar.• Dotar d'eines i referents que promoguin formes de relacionar-se saludables.

4. CONTINGUTS PER ETAPES EVOLUTIVES

ETAPA EVOLUTIVA 9-12 ANYS	
Eix Temàtic	Continguts a treballar
Eix 4 Prevenició de violències: <ul style="list-style-type: none">• Abús sexual infantil.• Abús diversitat funcional (S.de Down, TEA, Cognitives, sensibles).• Violència - assetjament per raons de gènere.	<ul style="list-style-type: none">• Definir què és el consentiment.• Aprendre a compartir i acollir la presa de decisions amb les persones implicades, expressar desitjos, necessitats i límits personals i comprendre els dels altres, treballant la comunicació d'aquests.• Entendre les habilitats de comunicació des de la responsabilitat en la seva millora i no des de la culpabilitat.• Identificar l'impacte negatiu sobre la salut de la no resolució de conflictes i interessos, treballar el respecte mutu i l'acceptació de la frustració.• Treballar i identificar l'atenció sexual no desitjada, la defensa de la intimitat en créixer.• Reforçar l'acció de demanar ajuda així com la recepció de les demandes de l'entorn.• Entendre que la sexualitat en aquesta etapa vital (infància, adolescència) està protegida pels drets de la infància i de menors, i qualsevol adult té el deure de garantir-los.• Reconèixer que l'acció sexual adulta sobre la sexualitat de l'adolescent suposa una vulneració greu de drets i és delictes penal.

5. RECULL DE RECURSOS

Acosta, Alicia i Amavisca, Luis. Visca les ungles de colors.

Arcarons, Laura i Coll, Carlota. La diversitat és divertida.

Associació alemanya per l'educació i prevenció sexual+planificació familiar. El meu cos és meu.

Baek, Heena. La fada de l'aigua.

Barbé i Serra, Alba i Carro Ibarra, Sara. Pessigolles.

Barbé i Serra, Alba i Pibernat i Mir, Laia. La bici de la Lola.

Barceló, Júlia i Vannier, Camille. Operació biquini.

Barò, Camino. Un secret pèl-roig.

Beer, Sophie. La família és amor

Cali, Davide. Malena Balena.

Canizales. Guapa.

Catalán Morera, Montserrat. Descobrint el cos, semblant paraules.

Cole, Babette. La mamà va pondre un ou.

Fiske, Anna. Com es fa un bebè?

Gaudes, B. i Macías, P. Azules y rosas, ya ves tú qué cosas.

Gourien, Sophie i Maroger, Isabelle. Les noies també poden!
Els nois també poden!

Greener, Rachel. Em faig gran.

Hall, Michael. Vermell. Història d'una cera de colors.

Hatibi, M. i Ben-Arab, M. Leila

Jeffers, Oliver. El Cor i la Botella.

Kacprzyk, Agnieszka. D'on vinc?

Leone, Annika i Johansson, Bettina. 1, 2, 3... Culs!

Love, Jessica. Sirenes.

Martín, D. i Trigo, R. El Monstruo.

5. RECALL DE RECURSOS

Mc Donell, Patrick. Jo, Jane.

Missé, Miquel. Un mapa para la incertidumbre.

Mouch, M. i Paz, Maria. Jo sí que sé de veritat com es fan les criatures!

Pérez Hernando, F. Armando.

Pietruszcak, B. Pubertat positiva per a nois.

Pietruszcak, Barbara. Pubertat positiva per a noies.

Richardson, J. i Parnell, P. Amb la Tango són tres.

Romero, Cristina. El libro Rojo de las niñas.

Romero, Cristina. El libro Dorado de los niños.

Romero, Cristina. El libro Violeta.

Salvia, Anna i Torrón, Cristina. Es diu penis.

Salvia, Anna i Torrón, Cristina . Es diu vulva.

Salvia, Anna i Torrón, Cristina. La regla mola.

Salvia, Anna i Torrón, Cristina. El semen mola.

Satrapi, Marjane. Persèpolis.

Segarra, A. i Palència, M.. L'Armari de l'Oliver.

Serrano, Lucía. El teu cos és teu.

Turin, A. i Bosnia, N. L'Artur i la Clementina.

Turin, A. i Bosnia, N. Rosa Caramel.

Von der Gathen, K. i Kuhl, A. Cuétamelo Todo: 101 preguntas realizadas por niños y niñas sobre un tema apasionante.

Walton, Jessica. Ara em dic Joana.

Villanueva, Muriel. Duna. Diari d'un estiu.

Von der Gathen, Katharina y Kuhl, Anke. La vida amorosa dels animals.

5. RECULL DE RECURSOS

5.2 RECURSOS DIGITALS I DEL DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ

- Nou Protocol d'actuació davant de qualsevol tipus de violència en l'àmbit educatiu.

<https://educacio.gencat.cat/ca/departament/publicacions/protocols/actuacio-davant-violencia-ambit-educatiu/>

- Educació sexual i afectiva.

<https://educacio.gencat.cat/ca/arees-actuacio/families/fomentem-valors/educacio-sexual-afectiva/>

- Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals.

https://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/assetjament-ciberassetjament-entre-iguals/documents/protocol_assetjament-ciberassetjament-entre-iguals.pdf

- Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant la violència masclista entre l'alumnat.

<https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/violencia-masclista/index.html>

5. RECULL DE RECURSOS

- Protocols per a la millora de la convivència.

<https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/>

- Protocol de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu.

<https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/maltractament-infantil-adolescent/index.html>

- Protocol per a l'atenció i acompanyament de l'alumnat transgènere en els centres educatius.

<https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/atencio-acompanyament-alumnat-transgenere/index.html>

- El sistema català de protecció a la infància i l'adolescència

https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/infancia_i_adolescencia/proteccio_a_la_infancia_i_ladolescencia/el_sistema_catala_de_proteccio_a_la_infancia_i_ladolescencia/index.html

- Guia abordatge conducta suïcida i autolesions.

https://presidencia.gencat.cat/web/.content/ambits_actuacio/pacte-nacional-salut-mental/2022-Guia-Abordatge-Conducta-Suicida-Autolesions-Suicides-Centres.pdf

5. RECULL DE RECURSOS

- Intervenció en infància i adolescència en cas de violència sexual.

https://cejfe.gencat.cat/web/.content/home/recerca/destacats/Guia_Professionals-CAT_2.pdf

- Guia d'acompanyament i bon tracte a l'alumnat que verbalitza situacions de violències sexuals.

<https://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/monografies/guia-acompanyament-alumnat-violencies-sexuals/guia-acompanyament-alumnat-violencies-sexuals.pdf>

- **Unitat de Suport a l'Alumnat en situació de Violència (USAV).**

<https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/pla-escoles-lliures-de-violencies/usav-usapps/>

- **Infografia UsApps:**

https://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/pla-escoles-lliures-de-violencia/usav-usapps/Infografia-UsApps_INFANTSiJOVES.pdf

5. RECULL DE RECURSOS

- El Pla Les escoles lliures de violències, així com la Unitat de suport a l'alumnat en situació de violència (USAV), ha de contribuir a millorar l'aplicació dels protocols vigents al sistema educatiu. Per consultar l'actualització de protocols:

<https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/pla-escoles-lliures-de-violencies/protocols/>

6. ANNEXOS

6.1 LEGISLACIÓ INTERNACIONAL

- La Declaració Universal de Drets Humans en 1948 reconeix drets inherents, interdependents que tenen connexió directa amb el dret a una sexualitat lliure i saludable, en particular els seus articles 1, 2, 3, 18, 25 y 26.
- Convenció sobre els Dret de l'infant, aprovada al 1989, sobre la no discriminació, el dret de l'infant a ser escoltat, i la protecció de la salut materna, de lactants i infants, a més del desenvolupament de l'educació i serveis en matèria de planificació familiar, (Art. 2,3,8,12,14,17,19,28, 29, 34 i 39).
- Convenció de les Nacions Unides sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona (CEDAW), el qual es refereix a la salut, el matrimoni i la vida familiar de les dones, i les Recomanacions generals 21 (de 1994) i 24 (de 1999), (Art. 2, 12, apartat 1, i 16, apartat 1).
- "Drets Sexuals Universals", Organització Mundial de la Salut (OMS: 2010). Redactats a València en 1997 per l'Associació Mundial per a la Salut Sexual (WAS).
- Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS - 3 i 5), garantir l'accés universal als serveis de salut sexual i reproductiva i l'atenció de la salut sexual i reproductiva de les dones, així com assegurar l'accés universal a mètodes moderns, segurs, eficaços, assequibles i acceptables de planificació de la família.

6. ANNEXOS

3. Acceso universal a los servicios de salud sexual y reproductiva, incluidos los de planificación de la familia, información y educación, y la integración de la salud reproductiva en las estrategias y los programas nacionales.

5. Asegurar el acceso universal a la salud sexual y reproductiva y los derechos reproductivos según lo acordado de conformidad con el Programa de Acción de la Conferencia Internacional sobre la Población y el Desarrollo, la Plataforma de Acción de Beijing y los documentos finales de sus conferencias de examen. Aprobar y fortalecer políticas acertadas y leyes aplicables para promover la igualdad de género y el empoderamiento de todas las mujeres y las niñas a todos los niveles.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/objetivos-de-desarrollo-sostenible/>

- El Parlament Europeu sobre salut sexual i reproductiva i drets afins en el seu informe (2013/2040(INI)) Art. 3. “Posa l'accent que la capacitació de dones i nenes és essencial per a trencar el cicle de discriminació i violència i per a promoure i protegir els drets humans, inclosa la salut sexual i reproductiva.”
- Orientaciones técnicas internacionales sobre educación en sexualidad. Un enfoque basado en la violencia. (2018) UNESCO.

6. ANNEXOS

LEGISLACIÓ NACIONAL

- Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista. Comunitat Autònoma de Catalunya «DOGC» núm. 5123, del 08 de maig de 2008 «BOE» núm. 131, del 30 de maig de 2008 Referència: BOE-A-2008-9294. I s'afegeixen les modificacions de la LLEI 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

Capítol 4. Àmbit educatiu estableix:

Article 12. Coeducació.

1. La coeducació, a l'efecte de la present llei, és l'acció educadora que valora indistintament l'experiència, les aptituds i l'aportació social i cultural de les dones i els homes, en igualtat de drets, sense estereotips sexistes i androcèntrics, ni actituds discriminatòries, per a aconseguir l'objectiu de construir una societat sense subordinacions culturals i socials entre dones i homes. Els principis de la coeducació són un element fonamental en la prevenció de la violència masclista.

2. Els valors de la coeducació i els principis de l'escola inclusiva, per a aconseguir l'objectiu a què es refereix l'apartat 1, han de tenir un caràcter permanent i transversal en l'acció de govern del departament competent en matèria educativa.

6. ANNEXOS

3. Per a combatre la violència masclista és essencial incorporar la coeducació i l'educació afectiu-sexual fent un abordatge explícit, transversal, rigorós i sistemàtic de la perspectiva de gènere des de l'educació infantil fins a, com a mínim, la finalització de l'educació obligatòria.

Article 13. Currículums educatius.

Els continguts curriculars han d'aplicar el principi de coeducació en tots els nivells de l'ensenyament, en els termes que s'estableixin per reglament.

Article 14. Supervisió dels llibres de text i un altre material educatiu.

El departament de l'Administració de la Generalitat competent en matèria educativa ha de supervisar els llibres de text i altres materials curriculars, com a part del procés ordinari d'inspecció que exerceix l'administració educativa sobre tots els elements que integren el procés d'ensenyament i aprenentatge, per a garantir continguts d'acord amb el principi de la coeducació.

Article 15. Formació i capacitació del professorat.

1. El Govern ha de facilitar la formació i la capacitació específica i permanent de les persones professionals de l'educació en matèria de violència masclista i de desenvolupament dels drets de les dones.

6. ANNEXOS

2. El departament competent en matèria educativa ha d'incloure en els plans de formació inicials i permanents del professorat una formació específica en matèria de coeducació. Així mateix, ha de facilitar les eines metodològiques d'actuació davant situacions concretes de violència masclista.

3. Ha de garantir-se la formació amb perspectiva de gènere del professorat des de l'inici del seu procés formatiu i ha de fer-se extensiva a tots els membres de la comunitat educativa.

Article 16. Anàlisi i interpretació de la cultura de la violència. El Govern ha de fomentar que les persones professionals de l'educació tinguin una formació específica en matèria d'anàlisi i interpretació de les construccions culturals que naturalitzin l'ús de la violència i, concretament, de la violència masclista.

- LLEI 12/2009, del 10 de juliol, d'educació.

Títol preliminar.

Objecte i principis. Article 2. Principis rectors del sistema educatiu estableix a l'apartat 1

i) El respecte i el coneixement del propi cos.

m) La coeducació i el foment de la igualtat real i efectiva entre dones i homes.

6. ANNEXOS

Títol II.

Capítol V. Article 33. Protecció contra l'assetjament escolar i contra les agressions estableix a l'apartat 1

El Govern i el Departament han d'adoptar les mesures necessàries per a prevenir les situacions d'assetjament escolar i, si s'escauen, afrontar-les de manera immediata, i per a assegurar en tot cas als afectats l'assistència adequada i la protecció necessària per a garantir-los el dret a la intimitat.

Títol III.

Capítol VI.

Article 41 Foment de l'equitat en l'educació en el lleure Les administracions públiques han d'establir mesures de foment per a garantir que tots els alumnes puguin participar en els plans i programes socioeducatius i en les activitats d'educació en el lleure en condicions d'equitat, sense discriminació per raons econòmiques, territorials, socials, culturals o de capacitat.

- 68 Llei 14/2010 Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

Títol I.

Capítol I. Article 4. Interpretació de les normes relatives als infants i adolescents.

Es refereix a garantir la igualtat en la diferència dels infants i els adolescents d'ambdós sexes, per tal d'eliminar la

6. ANNEXOS

discriminació sexista, per raó d'origen, color, idioma, religió, opinió política o d'una altra índole, ètnica o social, posició econòmica, condicions físiques, psíquiques o sensorials, estat de salut, naixement, orientació sexual o qualsevol altra condició personal pròpia o de llurs progenitors o representants legals

Capítol II. Article 5. L'interès superior de l'infant o l'adolescent.

L'interès superior de l'infant o l'adolescent ha d'ésser el principi inspirador i fonamentador de les actuacions públiques.

Títol II.

Capítol IV. Salut.

Rebre informació sobre les seves necessitats sanitàries especials. En particular, sobre la fisiologia de la reproducció, la salut sexual i reproductiva.

- Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs.

TÍTOL I.

CAPÍTOL III Mesures en l'àmbit educatiu.

Article 9. Incorporació de la formació en salut sexual i reproductiva al sistema educatiu.

6. ANNEXOS

El sistema educatiu ha de preveure la formació en salut sexual i reproductiva, com a part del desenvolupament integral de la personalitat i de la formació en valors, incloent un enfocament integral que contribueixi a:

- a) La promoció d'una visió de la sexualitat en termes d'igualtat i coresponsabilitat entre homes i dones amb especial atenció a la prevenció de la violència de gènere, agressions i abusos sexuals.
 - b) El reconeixement i acceptació de la diversitat sexual.
 - c) El desenvolupament harmònic de la sexualitat d'acord amb les característiques de les persones joves.
 - d) La prevenció de malalties i infeccions de transmissió sexual i especialment la prevenció del VIH.
 - e) La prevenció d'embarassos no desitjats, en el marc d'una sexualitat responsable.
 - f) En la incorporació de la formació en salut i salut sexual i reproductiva al sistema educatiu, s'han de tenir en compte la realitat i les necessitats dels grups o sectors socials més vulnerables, com el de les persones amb discapacitat, i proporcionar, en tot cas, a aquest alumnat informació i materials accessibles, adequats a la seva edat.
- Article 10. Activitats formatives. Els poders públics han de donar suport a la comunitat educativa en la realització d'activitats formatives relacionades amb l'educació afectivosexual, la prevenció d'infeccions de transmissió sexual i embarassos no desitjats, facilitant informació adequada als pares i les mares

- LLEI 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.

TÍTOL II. POLÍTIQUES PÚBLIQUES PER A PROMOURE LA IGUALTAT EFECTIVA DE LES PERSONES LGBTI.

CAPÍTOL II. SECTORS D'INTERVENCIÓ

6. ANNEXOS

ARTICLE 12. EDUCACIÓ

1. Als efectes d'aquesta llei, s'entén per coeducació l'acció educativa que potencia la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de qualsevol mena de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.
2. D'acord amb aquest principi de coeducació, s'ha de vetllar perquè la diversitat sexual i afectiva, la identitat de gènere i els diferents models de família siguin respectats en els diferents àmbits educatius.
3. El principi de coeducació s'ha d'incorporar als plans d'acció tutorial i als plans i reglaments de convivència dels centres educatius.
6. S'ha de vetllar per la conscienciació i la prevenció de la violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere i oferir mecanismes als centres perquè detectin situacions de discriminació o exclusió de qualsevol persona per les dites raons. En aquest sentit, s'ha de promoure el desplegament efectiu de plans de convivència amb un èmfasi especial en les mesures de prevenció i d'actuació contra l'assetjament de què poden ésser objecte les persones LGBTI en el medi escolar

TÍTOL III. TRANSIDENTITAT I INTERSEXUALITAT

ARTICLE 23. PERSONES TRANSGÈNERE I PERSONES INTERSEXUALS

1. En l'àmbit de les administracions públiques de Catalunya, especialment en l'àmbit educatiu i universitari, s'han d'establir per reglament les condicions perquè les persones transgènere i les persones intersexuals siguin tractades i anomenades d'acord amb el nom del gènere amb què s'identifiquen, encara que siguin menors d'edat.
2. Les administracions públiques de Catalunya han de vetllar, en qualsevol de llurs procediments, pel respecte a la confidencialitat de les dades relatives a la identitat de gènere de les persones beneficiàries

6. ANNEXOS

d'aquesta llei.

3. S'ha de garantir, en qualsevol cas, el dret a consulta i a informació específica per a persones transgènere i per a persones intersexuals en àmbits com l'accés al mercat de treball, els tractaments hormonals i les intervencions quirúrgiques o la salut sexual i reproductiva.

4. Les persones transgènere i les persones intersexuals s'han poder acollir al que estableix aquesta llei sense que calgui cap diagnòstic de disfòria de gènere ni cap tractament mèdic.

- LLEI 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.

Article 21. Coeducació 1.

L'Administració educativa, per a fer efectiu el principi de coeducació i foment de la igualtat efectiva de dones i homes que estableixen els articles 2.1.m i 43.1.d de la Llei 12/2009, del 10 juliol, d'educació, ha d'incorporar la coeducació a tots els nivells i modalitats del sistema educatiu i l'ha d'introduir en la programació educativa i els currículums de tots els nivells, a l'efecte d'afavorir el desenvolupament de les persones al marge dels estereotips i rols en funció del sexe, garantir una orientació acadèmica i professional lliure de biaixos sexistes i androcèntrics i evitar tota discriminació associada al sexe. Així mateix, ha de promoure la investigació en matèria de coeducació i vetllar per incloure-la en els currículums, els llibres de text i els materials educatius.

3. L'Administració educativa, per mitjà del Pla per a la igualtat de gènere en el sistema educatiu, ha de dur a terme actuacions i activitats dirigides a assolir, en tot cas:

a) La visibilitat de les aportacions històriques de les dones en tots els àmbits del coneixement i llur contribució social i històrica al

6. ANNEXOS

desenvolupament de la humanitat.

b) La formació dels joves sobre el trajecte històric per a la consecució dels drets de les dones.

c) La promoció i la difusió dels criteris d'igualtat entre homes i dones, tant en els ensenyaments impartits com en l'establiment del treball col·laboratiu i participatiu.

d) La formació i la capacitació perquè noies i nois comparteixin les responsabilitats del treball domèstic, de cura de persones dependents i de llurs famílies, sense la càrrega impositiva dels rols tradicionals de gènere.

e) La capacitació dels alumnes i el suport a les expectatives individuals perquè facin llurs eleccions acadèmiques i professionals lliures dels condicionants de gènere.

f) La formació dels alumnes en l'ús no sexista ni androcèntric del llenguatge.

g) La promoció de treballs de recerca relacionats amb la coeducació i la perspectiva de gènere. h) La implantació d'una educació afectiva i sexual que afavoreixi la construcció d'una sexualitat positiva, saludable, que respecti la diversitat i eviti tot tipus de prejudicis per raó d'orientació sexual i afectiva.

i) La promoció de continguts relacionats amb la sexualitat orientats a la prevenció d'embarassos no desitjats i de malalties de transmissió sexual.

j) La prevenció de la violència masclista, d'acord amb els paràmetres que estableix la Llei 5/2008.

k) La prevenció, la gestió positiva i l'abordatge de situacions de conflicte vinculades a comportaments i actituds de caràcter sexista

l) L'establiment de mesures perquè l'ús de l'espai i la participació d'ambdós sexes en les activitats escolars es doni d'una manera equilibrada.

4. L'Administració educativa ha d'oferir formació en coeducació al seu personal docent, incloses l'educació sexual i contra la violència .

6. ANNEXOS

masclista i l'orientació social, i garantir la presència de persones amb coneixements en coeducació en els òrgans responsables de l'avaluació, la inspecció, la innovació educativa i la recerca, en el Consell Escolar de Catalunya, en els serveis educatius i als centres educatius.

5. L'Administració educativa, per mitjà de les federacions i associacions de pares i mares d'alumnes, ha de promoure la sensibilització i la formació en coeducació de les famílies

- DECRET 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

Capítol I.

Article 6. Funcions dels centres educatius. Correspon als centres educatius:

j) Sensibilitzar la comunitat educativa sobre l'educació inclusiva en gènere i promoure la coeducació, a fi de potenciar la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de qualsevol mena de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

k) Vetllar perquè, d'acord amb el principi de la coeducació, la diversitat sexual i afectiva, la identitat de gènere i els diferents models de família siguin respectats en tot l'àmbit educatiu i en el marc del sistema educatiu inclusiu.

- Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de Garantía Integral de la Libertad Sexual (Coneguda com la Ley del Solo el sí es sí).
- Ley 4/2023, de 28 de febrero, para la igualdad real y efectiva de las personas trans y para la garantía de los derechos de las personas LGTBI.

6. ANNEXOS

Capítulo II

- Políticas públicas para promover la igualdad efectiva de las personas LGTBI.

Artículo 18. Educación sexual y reproductiva.

1. Las campañas de educación sexual y reproductiva, y de prevención y detección precoz de infecciones de transmisión sexual tendrán en cuenta las necesidades específicas de las personas LGTBI, evitando cualquier tipo de estigmatización o discriminación.
2. Las Administraciones públicas, en el ámbito de sus competencias, promoverán programas de educación sexual y reproductiva y de prevención de infecciones de transmisión sexual, con especial consideración al virus de la inmunodeficiencia humana (VIH) en las relaciones sexuales, así como campañas de desestigmatización de personas con VIH. Asimismo, se realizarán campañas de información de profilaxis, especialmente entre la población juvenil

Sección 5.a Medidas en el ámbito de la educación

Artículo 20. Diversidad LGTBI en el ámbito educativo.

1. El Gobierno, en el marco de lo dispuesto en el artículo 27 de la Constitución y en la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, incluirá entre los aspectos básicos del currículo de las distintas etapas educativas, el principio de igualdad de trato y no discriminación por las causas previstas en esta ley y el conocimiento y respeto de la diversidad sexual, de género y familiar de las personas LGTBI.
2. El Gobierno, previa consulta a las comunidades autónomas, incluirá contenidos relativos al tratamiento de la diversidad sexual, de género y familiar de las personas LGTBI como uno de los aspectos que, en el marco de la atención a la diversidad, podrá ser tratado de manera específica en las pruebas que se realicen en los procedimientos selectivos de ingreso, acceso y adquisición de nuevas especialidades correspondientes a los cuerpos docentes establecidos

6. ANNEXOS

en la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo. Se incluirán también dichos contenidos en los proyectos de dirección que se presenten en los concursos de méritos para la selección del personal director de los centros públicos.

3. Las administraciones educativas competentes y las universidades impulsarán la introducción, en los planes de estudio conducentes a la obtención de los títulos universitarios y de formación profesional oficiales que habilitan para el ejercicio de profesiones docentes, sanitarias y jurídicas, de contenidos dirigidos a la capacitación necesaria para abordar la diversidad sexual, de género y familiar

4. Asimismo, las administraciones educativas competentes y las universidades promoverán la formación, docencia e investigación en diversidad sexual, de género y familiar, y promoverán grupos de investigación especializados en la realidad del colectivo LGTBI y sobre las necesidades específicas de las personas con VIH

Artículo 21. Deberes de las Administraciones educativas.

1. Las Administraciones educativas, en el ámbito de sus competencias:

- Colaborarán con los centros educativos en las acciones dirigidas a fomentar el respeto a la diversidad sexual, de género y familiar de las personas LGTBI.
- Promoverán, en el marco de lo dispuesto en los artículos 121 y 124 de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, la inclusión, en los proyectos educativos de los centros y en sus normas de organización, funcionamiento y convivencia, de la aplicación de protocolos de prevención del acoso y ciberacoso escolar, teniendo en cuenta el acoso por LGTBIfobia.

Impulsarán la adopción de planes de coeducación y diversidad que contemplen, entre otras, acciones relacionadas con la formación del

6. ANNEXOS

2. Los servicios de inspección educativa velarán por el cumplimiento y aplicación de los principios y valores recogidos en esta ley.

Artículo 22. Formación en el ámbito docente y educativo.

- El Gobierno y las Administraciones educativas, en el ejercicio de sus respectivas competencias en la formación inicial y continua del profesorado, incorporarán contenidos dirigidos a la formación en materia de diversidad sexual, de género y familiar de las personas LGTBI con el fin de capacitarlo para:

a) Fomentar el respeto de los derechos y libertades fundamentales y de la igualdad de trato y no discriminación de las personas LGTBI.

b) La detección precoz entre el alumnado de algún indicador de maltrato en el ámbito familiar por motivo de orientación sexual, identidad sexual, expresión de género y características sexuales.

c) El conocimiento de las especiales circunstancias del acoso y la violencia escolar por los motivos establecidos en esta ley, sus consecuencias, prevención, detección y formas de actuación, con especial atención al ciberacoso.

d) El funcionamiento de los protocolos de actuación que deben establecerse de conformidad con el artículo 34 de la Ley Orgánica 8/2021, de 4 de junio, de protección integral a la infancia y la adolescencia frente a la violencia.

Artículo 23. Material didáctico respetuoso con la diversidad LGTBI.

Las Administraciones educativas, en el ámbito de sus respectivas competencias, fomentarán el respeto a la diversidad sexual, de género y familiar en los materiales escolares, así como la introducción de referentes positivos LGTBI en los mismos, de manera natural, respetuosa y transversal, en todos los niveles de estudios y de acuerdo con las materias y edades.

6. ANNEXOS

- Artículo 24. Programas de información en el ámbito educativo.

Las Administraciones educativas, en el ámbito de sus competencias, promoverán la aplicación de programas de información dirigidos al alumnado, a sus familias y al personal de centros educativos con el objetivo de divulgar las distintas realidades sexo-afectivas y familiares y combatir la discriminación de las personas LGTBI y sus familias por las causas previstas en esta ley, con especial atención a la realidad de las personas trans e intersexuales.

Se fomentará que estos programas se realicen en colaboración con las organizaciones representativas de los intereses de las personas LGTBI, así como con la Comunidad Educativa

Sección 4.a Medidas en el ámbito educativo para promover la igualdad real y efectiva de las personas trans.

Artículo 60. Tratamiento del alumnado menor de edad conforme al nombre registral.

El alumnado menor de edad que haya obtenido el cambio de nombre en el Registro, de acuerdo con lo establecido en los artículos 48 y 51 de esta ley, tiene derecho a obtener un trato conforme a su identidad en todas las actividades que se desarrollen en el ámbito educativo.

Artículo 61. Protocolos de atención al alumnado trans y contra el acoso transfóbico.

Las Administraciones públicas, en el ámbito de sus competencias, elaborarán protocolos de apoyo y acompañamiento al alumnado trans, y contra el acoso transfóbico, para prevenir, detectar e intervenir ante situaciones de violencia y exclusión contra el alumnado trans.